

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА**

Затверджено:

ПРОГРАМА

**фахового екзамену для вступу
на другий (магістерський) рівень вищої освіти
за спеціальністю 054 «Соціологія»
(освітні програми «Соціальні технології»,
«Соціальний менеджмент», «Цифровий соціум»)
для денної, заочної форм здобуття освіти
з дисципліни «Теорія, історія та методи соціології»**

Харків — 2021

Програма іспиту є нормативним документом для контролю знань випускників, які мають диплом бакалавра зі сумезних з соціологією дисциплін і бажають продовжити навчання на соціологічному факультеті Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна для отримання диплому магістра. Програма складається з питань за базовими дисциплінами, які вивчалися протягом чотирьох років навчання, критеріїв оцінювання, а також рекомендованої літератури.

Вступ до соціології. Об'єкт, предмет і функції соціології. Дискусії щодо предметного поля соціологічної науки. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ і процесів. Поняття та феномени соціологічного мислення. Структура соціологічної системи знання. Фундаментальна та прикладна, теоретична макро- та мікросоціологія та емпірична соціологія. Рівні соціологічного знання.. Категоріальний апарат соціологічної науки: фактори розвитку. Соціологія в системі наук про суспільство і людину. Соціологія і філософія, соціологія і історія, соціологія і математика, соціологія і соціальна психологія тощо. Поняття та основні персоналії протосоціології. Історичні, соціокультурні та теоретичні передумови виникнення соціології як самостійної науки. Періодизація розвитку соціології (за М. Елброу). Сучасний стан, основні напрямки та проблеми соціологічної науки в Україні. Поняття та види професійної соціологічної діяльності. Соціоінженерна, викладацька та науково-дослідна робота в галузі соціології. Основні компетентності соціолога-професіонала (знання, вміння, навички, професійно-ділові якості). Поняття професійної етики. Професійний кодекс соціолога. Основні положення професійного кодексу соціолога — члена Соціологічної асоціації України. Інституціоналізація соціологічної освіти як фактор професіоналізації соціологічної діяльності та формування громадянської культури особистості.

Історія соціології. Предмет історії соціології. Проблема періодизації історії соціології та можливі критерії виділення періодів в історико-соціологічному процесі. Методологічна проблематика та її еволюція. Особливості виникнення та розвитку соціології в окремих країнах (Франція, Великобританія, Німеччина, Італія, Росія, США та ін.). Основні напрямки в підходах до аналізу історико-соціологічного процесу: хронологічний, проблемний, національний, персоніфікований та ін. Позитивізм О. Конта. О. Конт про завдання соціології. Закон трьох стадій інтелектуального розвитку О. Конта. Особливості біолого-еволюційної соціології. Органіцизм Г. Спенсера, його вчення про загальну еволюцію. Характеристика соціального організму через його функції. Передумови виникнення психологічного напрямку в соціології. Психологія народів (В. Вундт). Психологія натовпу (Г. Лебон). Теорія наслідування (Г. Тард). „Генезис та „телезис в концепції Л. Уорда. Інстинктивізм в соціології. Соціологічні аспекти психоаналізу. Роботи З. Фрейда „Незадоволеність культурою, „Майбутнє однієї ілюзії, „Тотем та табу. Загальна характеристика та коло проблем інтеракціонізму. Теорія дзеркального, Я Ч.Х. Кулі. Символічний

інтеракціонізм Дж.Г. Міда. У. Томас та чиказька школа в соціології. Поняття установки та „Теорема Томаса. Формальна соціологія Ф. Тьонніса. Робота Ф. Тьонніса „Спільнота та суспільство. Загальні категорії соціологічної концепції Г. Зіммеля. Культура в концепції Г. Зіммеля. Робота Г. Зіммеля „Філософія грошей. Матеріалізм як теорія пізнання. Матеріалістичне розуміння історії. Вчення про класову боротьбу. Теорія ідеології. Роботи К. Маркса та Ф. Енгельса „Капітал, „До критики політичної економії. Передмова (К. Маркс), „Походження сім'ї, приватної власності та держави (Ф. Енгельс). „Розуміюча соціологія М. Вебера. Ідеальнотипічний метод пізнання соціальних явищ. Веберівська інтерпретація капіталізму: протестантська етика. Соціологія релігії М. Вебера. Політична соціологія М. Вебера. Роботи М. Вебера „Політика як покликання та професія, „Наука як покликання та професія. Соціологізм Е. Дюркгейма: методологія та онтологія. Поняття соціального факту. Поняття інституту й соціальної функції в концепції Е. Дюркгейма. Соціологія релігії Е. Дюркгейма. Роботи Е. Дюркгейма „Правила соціологічного методу та „Про поділ суспільної праці. Завдання та метод соціології в концепції В. Парето. Теорія соціальної поведінки В. Парето. Теорія еліт В. Парето.

Історія емпіричної соціології. Передумови виникнення емпіричної соціології (історичні, соціокультурні, методологічні). Основні етапи розвитку вітчизняної емпіричної соціології. Провідні дослідницькі центри в Україні. Емпірична соціологія в Західній Європі. Вихідні позиції емпіричної соціології у Франції: різні уявлення про соціальну реальність в «соціальній фізиці» О. Конта й «соціальній фізиці» А. Кетле. Концепція соціального факту Е. Дюркгейма та її емпіричне обґрунтування в роботі «Про самогубство». Зародження емпіричної соціології в Англії. Робота Ч. Бута «Життя й праця населення Лондона»: вихідні завдання й практика масових соціальних обстежень. А. Баулі й перші спроби використання вибіркового методу в соціальному обстеженні. Значення вибіркового методу для становлення емпіричної соціології. Г. Спенсер і його підхід до обґрунтування методології нової науки про суспільство. Опора на факти в роботі Г. Спенсера «Основи соціології». Американська емпірична соціологія: чиказька школа та її роль у становленні емпіричної соціології. Дослідження представників чиказької школи. «Польський селянин у Європі й Америці»: методологія й методи дослідження. Виникнення індустріальної соціології Е.Мейо та Хотторнські експерименти: вихідні позиції й основні результати, методи досліджень. Робота С. Стауффера «Американський солдат»: основні завдання дослідження, використання кількісних методів аналізу емпіричних даних. П. Лазарфельд, його роль у розвитку методів емпіричної соціології та дослідженні засобів масової інформації. Робота П. Лазарфельда «Мариенталь». Робота Р. Лінда та Х. Лінд «Пересічне місто» («Middle town»): мета й завдання дослідження, методи збору інформації. Використання методів емпіричної соціології в електоральних опитуваннях Дж. Геллапа, Е.Роупера, А. Кросслі.

Історія української соціології. Історичний контекст виникнення та розвитку української суспільної думки у XVI—XIX ст. Головні риси української суспільної думки у XVI—XIX ст. Ідеї та діяльність М. Драгоманова в українській соціології кінця XIX—початку XX ст. Соціологічна творчість І. Франка. Проект створення наукової соціології Б. Кістяківського. Наукова діяльність М. Ковалевського в контексті української, російської та світової соціології. Генетична соціологія М. Грушевського. Специфіка української соціологічної думки другої половини XIX—початку XX ст. Сучасна українська соціологія: основні дослідницькі центри, представники, напрямки теоретичних та емпіричних досліджень.

Соціологія. Мультипарадигмальність соціології. Синтетичні теорії в соціології. Постмодерн та необхідність нового соціологічного знання. Законодавча соціологія та соціологія інтерпретативна. Поняття „соціальне”. „Соціальна дія” як родові поняття в соціології. Модель одиначної дії Т. Парсонса. Поняття соціальної реальності. Подвійна природа соціального простору за П. Бурдьє. Органічна та механічна солідарність. Типологія соціальної дії М. Вебера та Ю. Хабермаса. Типові змінні Т. Парсонса. Соціальні взаємодії: різновиди, принципи регуляції. Відносини панування-підлеглості (ієрархічні взаємодії). Влада. Система соціальних інститутів. Ознаки суспільства. Структурна композиція суспільства. Загальна теорія систем в соціології. Суспільство як система, що самоорганізується. Типологія суспільств. Соціокультурні відмінності модерну й постмодерну. Теорії інформаційного суспільства. Постфордизм. Інформаціональний капіталізм. Теорія гнучкої спеціалізації. Соціокультурні ефекти глобалізації. Соціальні властивості культури. Соціально-історичні системи уявлень про світ: міф, релігія, ідеологія. Цінності та норми. Девіантна поведінка. Соціальна диференціація та соціальна нерівність. Засади соціальної стратифікації. Соціальна мобільність. Маргінальність.

Сучасні соціологічні теорії. Характеристика основних гносеологічних проблем соціології та її епістемологічних альтернатив (реалізм/номіналізм; холізм / індивідуалізм; утопія / ідеологія; мікро- / макротеорія; порядок/конфлікт). Пояснення та розуміння: дві традиції епістемології (позитивізм, метод розуміння). Джерела ідей функціоналізму. Т. Парсонс: класичний функціоналізм, теорія соціальної дії. Типи функціональних пояснень. Р. Мертон: критика положення про функціональну єдність суспільства. Неофункціоналізм. Дж. Александер: перетворення „формальної соціології в структурно-функціональний підхід. Структурний функціоналізм. Постпарсоніанське теоретизування в соціології. Соціологія конфлікту. Нова ліберальна програма Р. Дарендорфа та Л. Козера. Ю. Хабермас про завдання соціальної теорії. Теорія комунікативної дії Ю. Хабермаса: передумови та основні положення. Драматургічна соціологія І. Гофмана. Робота І. Гофмана „Представлення себе іншим в повсякденному житті”. Поняття соціальної стигми. Феноменологія, символічний інтеракціонізм та етнометодологія:

основні поняття та методи. Соціологія Е. Гідденса. Теорія структуризації: дуальність, „правила та ресурси”, „діяльність”. Класифікація правил та ресурсів у відповідності до трьох основних понять — легітимація, панування та позначення. „Діючий” та його „знання”, рівні знання: „дискурсивна свідомість” і „практична свідомість”. Відтворення структури в просторі та часі. Соціальні інститути та їх характеристики. Глобалізація як соціальний процес. Структурний конструктивізм П. Бурдьє. Критика об’єктивізму, інтеракціонізму, феноменології та утилітаризму. Від конфлікту інтересів — до класового конфлікту. Соціальна практика як „зацікавлена дія”. Habitus. Н. Луман: типи соціальних систем. Теорія комунікації. Теорія соціокультурної еволюції.

Постмодерне теоретизування в соціології. Modernity, Post-modernity, High modernity, Trans-modernity. Історицизм та критицизм. Витоки постмодерністського теоретизування. Філософські засади соціологічних теорій прагматизму. Специфіка прагматистського акціонізму. Прагматистська „раціональність”. Деконструктивізм у неопрагматизмі. Неопрагматизм Р. Рорті, Х. Патнема, Д. Девідсона, У. Куайна.

Глобалізація як предмет соціологічної рефлексії. Типи теорій глобалізації. Глобалізація як лінійний процес модернізації. Світ-системна теорія І. Валлерстайна. Модель світової культури (М. Арчер, М. Феверстоун, Р. Робертсон). Теорія глобальної спільноти (Е. Гідденс). Модель глобальної системи. Теорія „суспільств, базованих на знанні” (Н. Стер). Модель „макдональдизації” Дж. Рітцера. Глобалізаційна концепція споживання.

Основи демографії. Відтворення населення як соціальна підсистема, його співвідношення з іншими соціальними структурами. Типи відтворення населення. Демографічний перехід: поняття, сутність. Теоретичні концепції пояснення історичного зниження народжуваності та масової малодітності в сучасному суспільстві. Потреба у дітях. Репродуктивні норми, цінності, установки та мотиви. Соціологічні дослідження репродуктивної поведінки. Тенденції зміни рівня народжуваності у світі, колишньому СРСР, Україні та інших країнах. Тенденції та фактори рівня смертності й середньої тривалості життя у світі, колишньому СРСР, Україні та інших країнах. Епідеміологічний перехід: сутність і особливості прояву в Україні. Фактори зміни структури причин смертності. Самозбережлива поведінка: поняття, структура, роль як фактору тривалості життя. Загальні показники чисельності населення. Основні тенденції зміни чисельності населення Землі, частин світу, найбільших країн, України. Демографічний вибух. Депопуляція. Вік як демографічна і соціологічна змінна, особливості його виміру. Демографічне старіння населення: сутність, причини, види, економічні, соціальні, політичні та інші наслідки. Старіння населення та завдання соціальної політики.

Конфліктологія. Діалектична теорія конфлікту (К. Маркс, Р. Дарендорф). Конфліктний функціоналізм (Г. Зіммель, Л. Козер). Структурні елементи конфлікту. Динаміка конфлікту. Основні етапи

розвитку конфлікту. Переговори як технологія розв'язання конфліктів. Соціальна напруженість: поняття і сутність.

Соціологія культури. Соціологічне визначення культури. Соціологія культури: коротка історія дисципліни. Соціологічне розуміння зв'язків людини, суспільства та культури. Онтологія сучасного суспільства: принципова нецілісність та множинність. Феномен влади, пряма й дискурсивна влада. Поняття культурних механізмів влади. Символ як елемент культури. Символічний простір, символічний капітал, символічна влада. Символ у процесах номінації, класифікації, кодифікації. Соціологічне визначення ритуалу. Ритуал і цінності, соціальні інститути та пам'ять спільноти. Специфіка ритуалів у сучасному суспільстві. Свята. Ритуали в процесах легітимації влади. Міф у культурі. Характеристики міфологічного мислення. Міф та суспільство. Три аспекти зацікавленості соціології міфом. Міф та цінності. Міфологічне мислення та явище натуралізації. Культурна неоднорідність та поняття полікультурності. Концепти осягнення культурної неоднорідності. Критика концептів культурної неоднорідності та її критерії. Інший в перспективі полікультурного суспільства. Соціокультурна номенклатура Іншого. Культурні механізми розрізнення груп та категорій: «чужий» та «ворог» у перспективі реалізації влади в суспільстві. Культурне розмаїття як ресурс розвитку. Культурна політика національної держави та проблеми толерантності. Культурна неоднорідність та матриця домінування.

Економічна соціологія. Евристичні можливості моделі —економічної людини і моделі —соціологічної людини. —Соціальна економіка М. Вебера. Дослідження впливу соціальних інститутів на економічне життя суспільства (Т.Веблен). Гроші як соціокультурне явище (Г. Зіммель). Економіка і релігія у працях М. Вебера. Розподіл праці з погляду соціології (Е. Дюркгейм). Економіка і суспільство в теоріях структурного функціоналізму. Соціальна структура і ролі в економіці капіталізму (В. Зомбарт, Й. Шумпетер). Політика й економіка (Д. Кейнс). Соціальна критика ринкової економіки К. Поланьї. Ринок і свобода особистості у працях Ф. Хайєка. Соціально-економічні групи: критерії визначення, типи, сприйняття в суспільній свідомості, особливості соціологічного аналізу. Середній клас і його економічний потенціал. Бізнесові еліти і їх соціальна відповідальність. Характерні риси економічної культури країн з розвинутою капіталістичною економікою. Зміст, структура, функції економічної свідомості як елементу економічної культури. Стереотипи сприйняття та реакції людей на економічні перетворення в суспільстві. Господарські ідеології, їх характеристика. Ідеологічні гібриди і соціально-економічна політика. Особливості соціологічного вивчення економічної поведінки. Соціокультурна детермінація економічної поведінки різних суб'єктів господарювання в сучасній Україні. Зміст, структура, функції та види економічної поведінки. Місце підприємців у ринковій економіці, їх ідентифікація, моделі підприємницької поведінки. Зайнятість і ринок праці. Інституційна структура ринку праці. Соціальні умови, функції ринку праці.

Внутрішні та зовнішні ринки праці (П. Дерінгер, М. Піоре). Основні моделі сегментованого ринку праці (Ч. Лідбітер, Дж. Аткинсон та ін.). Фактори сегментації ринку праці. Гендерні асиметрії на ринку праці. Адаптація та соціальні наслідки втрати роботи; канали, механізми і форми працевлаштування. Активна соціальна політика в сфері зайнятості та її соціологічне забезпечення.

Соціологія реклами. Реклама як соціальний інститут. Функції реклами на макро- і мікросоціальних рівнях. Реклама як предмет соціологічного та економічного аналізу. Рекламні технології як засіб управління споживацькою поведінкою. Довіра та відчуження: соціологічна концепція Г. Зіммеля. Довіра та способи її формування (Дж. Коулмен, Ф. Фукуяма). Основні методи впливу, що використовуються в рекламній діяльності. Роль референтних груп в рекламному впливі. Презентація продукту реклами іншим у світі повсякденності: апікації теорії І. Гофмана до реклами.

Соціологія сім'ї та молоді. Сім'я як соціальний інститут і як мала соціальна група. Історичний характер функцій сім'ї. Поняття специфічних та неспецифічних функцій. Основні функції сучасної сім'ї. Етапи історичного розвитку сім'ї як соціального інституту. Поняття фамілізму та фамілістичної культури. Дофамілістичний етап розвитку сім'ї. Розвиток сім'ї на доіндустріальному етапі. Сім'я на індустріальному етапі розвитку суспільства. Виникнення сім'ї сучасного типу. Відмінні риси традиційної та сучасної моделей сім'ї. Сучасний стан сім'ї як соціального інституту. Основні тенденції змін в сфері шлюбно-сімейних відносин на сучасному етапі. Поняття сімейної поведінки особистості та її різновиди. Поняття шлюбної поведінки та шлюбного вибору. Складові шлюбної поведінки. Поняття сексуальної поведінки та основні цілі сексуальної поведінки. Соціальний аспект сексуальної поведінки. Взаємозв'язок сексуальної та репродуктивної поведінки. Поняття репродуктивної поведінки, специфіка її соціологічного вивчення. Структура репродуктивної поведінки. Рутинна та проблемна репродуктивна поведінка. Поняття планування сім'ї. Основні концепції планування сім'ї. Життєвий цикл сім'ї. Критерії конструювання життєвого циклу сім'ї. Сутність та зміст сімейної політики. Сімейна політика держави як чинник трансформації інституту сім'ї. Проблеми формування сімейної політики в сучасній Україні. Проблематика соціологічних досліджень сім'ї. Специфіка макросоціологічного та мікросоціологічного підходів до вивчення сім'ї. Макросоціологічні (еволюційна теорія або інституційно-історичний підхід, функціоналістські теорії, конфліктологічні теорії, феміністські теорії) та мікросоціологічні (символічний інтеракціонізм, теорія обміну, етнометодологія, психоаналіз) теорії сім'ї.

Соціологія молоді як спеціальна соціологічна теорія. Історія виникнення, сучасний стан, перспективи розвитку соціології молоді. Об'єкт, предмет та функції соціології молоді. Теоретико-методологічні засади соціологічного вивчення молоді. Основні напрямки, методологія та методика

досліджень молоді у вітчизняній та світовій соціології. Молодь як соціально-демографічна група Вікова стратифікація суспільства. Місце та роль молоді в соціальній структурі. Визначення вікових меж молоді як соціальна та соціологічна проблема. Соціально-психологічні особливості молодіжного віку. Соціально-статусні характеристики різних груп молоді. Молодь України в соціально-демографічному вимірі. Державна молодіжна політика та соціальна робота з молоддю. Соціалізація молоді та ювентизація суспільства як взаємозумовлені процеси. Соціологічні тлумачення процесів соціалізації особистості: від позитивізму до постмодернізму. Взаємодія поколінь як фактор соціалізації молоді та ювентизації суспільства. Покоління X, Y, Z: відмінності свідомості та поведінки. Соціальні ідентичності і соціокультурні практики сучасної молоді: глобальний та регіональний контексти. Культурний капітал сучасної молоді: його джерела, динаміка та факторна зумовленість. Молодь в умовах суспільства ризику. Суспільство, що трансформується, як соціокультурний простір для актуалізації ризикогенних практик молоді. Молодіжні девіації: основні форми, причини та фактори поширення. Молодь як агент політичного поля України: аналіз політичних орієнтацій молоді і факторів, що їх зумовлюють. Молодь в умовах глобалізації. Антиглобалістський молодіжний рух. Молодіжна повсякденність в контексті дозвіллевої діяльності сучасного українського юнацтва.

Методологія та організація соціологічного дослідження. Поняття про методологію теорію, метод, техніку, процедуру й методику в соціологічному дослідженні. Кількісні та якісні підходи до дослідження соціальної реальності. Види соціологічних досліджень. Програма соціологічного дослідження її призначення в проведенні соціологічного дослідження, структура й основні функції. Проблема соціологічного виміру й можливі підходи до її рішення. Основні типології шкал. Шкалювання. Вибірковий метод. Репрезентативність вибіркової сукупності, її основні критерії й способи контролю. Основні види погрешностей при використанні вибіркового методу: випадкові й систематичні. Причини виникнення помилок вибірки й способи зниження їхнього рівня. Дизайн-ефект вибірки. Вимоги до визначення обсягу вибіркової сукупності. Контроль і ремонт вибіркової сукупності. Методи корекції вибірки. Основні види імовірнісної вибірки. Систематичний відбір при проектуванні імовірнісних вибірок. Стратифікована (районована) вибірка. Кластерна вибірка. Прості й складні схеми формування вибіркової сукупності. Багатоступінчаста вибірка. Побудова територіальної вибірки. Сполучення стратифікованої вибірки й кластерного підходу. Маршрутний метод. Всеукраїнська (національна) вибірка. Неімовірнісні способи відбору респондентів і домогосподарств. Квотна вибірка. Метод основного масиву. Цільовий відбір. Метод «снігової кулі». Основні етапи організації соціологічного дослідження. Структура соціологічного дослідження, підготовка й організація його проведення. Пілотажне дослідження при підготовці соціологічного дослідження.

Проведення польових робіт. Види контролю якості збору даних. Організаційно-економічні аспекти проведення соціологічного дослідження. Принципи роботи з інтерв'юерами. Написання звіту і його презентація. Дослідницька етика.

Методи збору соціологічної інформації. Різновиди методів збору даних: опитування, спостереження, аналіз документів. Вибір методу збору даних в залежності від стратегії дослідження (кількісна, якісна). Вибір методу збору даних в залежності від дизайну дослідження (експеримент, крос-секційний, лонгітюдний, кейс-стаді, порівняльний). Критерії якості даних: надійність, валідність (зовнішня, внутрішня, конструктивна, екологічна). Поняття вимірювання в соціології. Етапи вимірювання: створення теоретичної моделі досліджуваного явища, концептуалізація понять дослідження, відбір емпіричних індикаторів (операціоналізація та побудова моделей вимірювання), побудова вимірювальних шкал та формулювання питань інтерв'ю / анкети. Поняття вимірювальної шкали. Рівні вимірювання та типи шкал. Метод опитування як джерело соціологічних даних. Кількісні та якісні опитування. Класифікації опитувальних методів за кількістю респондентів та за рівнем компетентності респондентів. Опитувальні техніки: PAPI, CATI, CAPI, CASI, TAPI, SAPI, CAWI. Визначення соціологічного інтерв'ю та анкетних опитувань; відмінності між цими методами опитування. Різновиди інтерв'ю: за ступенем формалізації, за ситуацією проведення, персональні (F2F) та групові інтерв'ю. Особливості комунікативної взаємодії інтерв'юера і респондента: «ефект інтерв'юера», «ефект респондента». Різновиди анкетування: очне (раздатовне) і заочне (пресові опитування, поштові опитування, інтернет-опитування). Поняття інтернет-опитування, онлайн-опитування, веб-опитування. Онлайн-панель: особливості її формування й використання. Види онлайн-опитувань: електронною поштою; неконтрольоване веб-опитування; онлайн-панелі (веб-панелі) інтернет-користувачів з онлайн-рекрутінгом чи з офлайн-рекрутінгом; онлайн-панелі, які є репрезентативними для населення в цілому. Комбіновані опитування (mixed-mode surveys). Програмне забезпечення для проведення онлайн-опитувань. Питання як елементарний технічний інструмент опитування. Структура питання: формулювання та область пошуку відповіді. Традиційні питання і питання-індикатори. Формат питань: відкриті, закриті та напівзакриті. Різновиди закритих питань (дихотомічні та поліваріантні, альтернативні та питання-меню тощо). Зв'язок закритих питань різних типів з рівнями вимірювання. Особливості застосування відкритих та закритих питань. Різновиди питань інтерв'ю / анкети: різні синтаксичні форми (запитання, твердження), використання графічних елементів (зображень та схем), питання за ступенями складності, особисті та безособові питання, прямі та непрямі питання, проєктивні питання. Табличні питання. Нейтральні та сенситивні питання. Різні техніки стимулювання щирості в сенситивних питаннях. Питання зі спеціальними функціями: питання-фільтри, контрольні

питання (шкали брехні, питання-пастки) тощо. Основні вимоги до формулювання питань інтерв'ю / анкети. Основні вимоги до списку варіантів відповіді (альтернатив) та шкал. Структура анкети / бланка інтерв'ю. Вітання респондентів: призначення та обов'язкові пункти. Соціально-демографічний блок (паспортичка): призначення, склад, особливості розташування в анкеті. Композиція простих та складних питань. Композиційне розташування загальних та часних питань. Основні вимоги до дизайну опитувального листа. Призначення й застосування методу фокусованих групових інтерв'ю в соціологічних, маркетингових, політологічних дослідженнях. Проведення фокус-групи: умови (фокус-групове приміщення), тривалість фокус-груп тощо. Організація фокус-групи: ролі в дослідницькій команді. Проведення серії фокус-груп: визначення числа фокус-груп у серії. Методи відбору (рекрутингу) учасників фокус-груп. Вимоги до складу учасників фокус-груп. Ознаки для сегрегації учасників. Вимоги щодо статі й віку учасників. Кількість учасників фокус-групи. Гайд фокус-групи: призначення, робота модератора з гайдом під час фокус-групи. Структура гайду. Особливості та вимоги до питань гайду. Вимоги до роботи модератора фокус-групи, стилі роботи модератора. Техніки корекції групової дискусії. Критерії перевірки якості фокус-групи. Царина застосування методу соціометрії в соціологічних дослідженнях. Мета соціометричного дослідження. Особливості соціометричного опитування. Етапи соціометричного опитування; важливість етапу соціометричною розминки. Соціометричний критерій. Різновиди соціометричних питань-критеріїв. Параметрична і непараметрическая процедура соціометричного опитування. Соціометричне обмеження. Соціоматриця — табличний метод обробки соціометричних даних. Впорядковані соціоматриці. Соціограма — візуалізація соціометричних даних. Різновиди соціограм (угруповання, конвенціональна, концентрична, локограма, карта-монограма). Індивідуальні соціометричні індекси (соціометричний статус члена групи й індекс психологічної експансивності, індекс обсягу взаємодії члена групи, індекс взаємності виборів). Групові соціометричні індекси (індекси згуртованості та конфліктності групи, індекс обсягу взаємодії в групі, індекс взаємності виборів у групі). Члени групи, які зміцнюють або послаблюють групу. Вивчення структури групи: ядро групи, підгрупи. Царина застосування методу соціологічного спостереження. Пряме й непряме спостереження. Включене та зовнішнє спостереження. Відкрите й приховане спостереження. Структуроване й неструктуроване спостереження. Спостереження лабораторне, польове або спровоковане у звичайних умовах. Систематичні та несистематичні спостереження. Використання фото-, відео-, аудіо- техніки для спостереження. Сфера застосування методу аналізу документів у соціології. Поняття «документ» у соціології. Різновиди документів. Види дослідження документів: неформалізоване (традиційне, якісне) і формалізоване (кількісне). Критерії доцільності застосування кількісного аналізу документів. Види традиційного аналізу документів: зовнішній і

внутрішній аналіз. Проблема достовірності документальної інформації. Метод контент-аналізу: сутність та завдання методу, область застосування. Етапи проведення контент-аналізу. Операціоналізація понять дослідження в контент-аналізі: виділення категорій аналізу, визначення одиниць аналізу (смыслових одиниць) та одиниць рахунку, складання класифікатора контент-аналізу. Процес кодування, заповнення протоколів (бланків) контент-аналізу, робота кодувальника. Експеримент як метод і дизайн дослідження. Можливості та обмеження експериментального методу в соціології. Типи змінних в експерименті: незалежні змінні (експериментальні фактори), залежні змінні, позаекспериментальні змінні. Внутрішня та зовнішня валідність результатів експерименту. Різновиди соціальних експериментів: реальні (натуральні) та уявні, наукові й прикладні, проектні й ретроспективні, однофакторні й багатфакторні, контрольовані й неконтрольовані, лабораторні та польові. Паралельний і послідовний експерименти. Плани експериментів: «до-після» без контрольної групи, «до-після» з контрольною групою, «тільки після» з контрольною групою, «нібито до-після» з контрольною групою. Методи вирівнювання складу контрольної та експериментальної груп.

Методи аналізу соціологічної інформації. Поняття «соціологічна інформація», різновиди соціологічної інформації. Первинна та вторинна соціологічна інформація. Соціологічна інформація та соціологічні дані. Методологічні принципи аналізу соціологічних даних. Логіка та основні етапи аналізу соціологічних даних. Статистичні методи аналізу даних та задачі, що розв'язуються з їх застосуванням. Якісні та кількісні методи аналізу даних. Поняття розподілу ознаки. Аналіз одновимірних та двовимірних розподілів як базові процедури аналізу даних. Засоби аналізу одновимірних розподілів. Кореляційний аналіз та аналіз двовимірних розподілів. Процедури статистичного виводу: статистичне оцінювання та статистична перевірка гіпотез. Призначення методів статистичного оцінювання. Види статистичного оцінювання: точкове оцінювання; інтервальне оцінювання. Довірчий інтервал: сутність та приклади застосування довірчих інтервалів в соціологічному дослідженні. Перевірка статистичних гіпотез як засіб перевірки робочих гіпотез соціолога. Аналіз розбіжностей: сутність та застосування в соціологічних дослідженнях. Необхідність аналізу розбіжностей у соціологічних дослідженнях. Зміст аналізу розбіжностей та етапи його проведення. Значущість розбіжностей, необхідність урахування значущості розбіжностей при порівнянні характеристик досліджуваних соціальних груп. Факторний аналіз: сутність факторного аналізу; різновиди факторного аналізу; задачі, що розв'язуються із застосуванням факторного аналізу. Кластерний аналіз: сутність кластерного аналізу; різновиди кластерного аналізу; задачі, що розв'язуються за допомогою кластерного аналізу. Регресійний аналіз: сутність регресійного аналізу; різновиди регресійного аналізу; задачі, що

розв'язуються за допомогою регресійного аналізу. Засоби та особливості візуалізації результатів соціологічного дослідження.

Методи комп'ютерної обробки соціологічної інформації (SPSS). Роль сучасних інформаційних технологій в обробці й аналізі соціологічної інформації. Планування обробки даних соціологічного дослідження: 1) вибір комп'ютерної програми; 2) визначення методів аналізу даних. Етапи обробки даних соціологічного дослідження. Специфіка представлення, зберігання й обробки даних у пакеті SPSS. Особливості розрахунку одновимірних розподілів у пакеті SPSS. Особливості розрахунку двовимірних розподілів у пакеті SPSS. Фільтри: поняття фільтра та необхідність побудови фільтрів при аналізі емпіричних даних. Особливості обробки в пакеті SPSS даних, що виміряні за допомогою номінальної шкали з сумісними альтернативами. Обчислення статистичної значущості розходжень в пакеті SPSS. Розрахунок довірчих інтервалів в пакеті SPSS. Реалізація факторного, кластерного та регресійного аналізу в пакеті SPSS.

Рекомендована література:

Підручники, навчальні посібники

1. Арон Р. Этапы развития социологической мысли. – М.: Прогресс–Политика, 1992.
2. Барзгова Е. С. Американская социология (Традиции и современность). Курс лекций. – Екатеринбург: «Деловая книга», Бишкек: «Одиссей», 1997. – 176 с.
3. Бауман З. Мыслить социологически: Учеб. пособие / Пер. с англ. под ред. А.Ф. Филиппова. – М.: Аспект Пресс, 1996.
4. Бергер П. Приглашение в социологию: гуманистическая перспектива / Пер. с англ. под ред. Г.С. Батыгина. – М.: Аспект Пресс, 1996.
5. Волков Ю.Г. Социология: лекции и задачи. – М.: Гардарики, 2003.
6. Волков Ю.Г. Социология: Учебное пособие. М.; Ростов-н/Д., 2007.
7. Волков Ю.Г., Добренев В.И., Нечипуренко В.Н. и др. Соціологія. – М.: Гардарики, 2005.
8. Воронцов А.В., Громов И.А. История социологии. XIX – начало XX века. Часть I. Западная социология. Часть II. Русская социология. – М.: Владос, 2005.
9. Гидденс Э. Социология / При участии К. Бердсолл / Пер. с англ., изд. 2-е. – М., 2005.
10. Голосенко И.А., Козловский В.В. История русской социологии XIX-XX вв. – М.: Онега, 1995.
11. Горелов А.А. Социология. Учебник для вузов. – М.: ЭКСМО, 2006.
12. Гофман А.Б. Классическое и современное: Этюды по истории и теории социологии. – М.: Наука, 2003.
13. Гофман А. Б. Семь лекций по истории социологии. Учебное пособие для вузов. – 2-е исправ. изд. – М.: «Книжный дом «Университет», 1997.

14. Громов И., Мацкевич А., Семенов В. Западная теоретическая социология. – СПб.: «Ольга», 1996 (1997).
15. Даниленко О.А., Ковалева И.Д., Мусиездов А.А. История социологии: Учебн.-метод. пособ. / Под ред. И.Д. Ковалевой. – Харьков: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2004.
16. Дмитриев А.В., Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. – М.: Аспект-Пресс, 1996.
17. Заславская Т.И. Современное российское общество: Социальный механизм трансформации: Учеб.пособие. – М.: Дело, 2004.
18. История социологии / Под общ.ред. А. Н. Елсукова, Г. Н. Соколовой, А. А. Грицанова, Т. Г. Румянцевой. – Минск: Вышэйшая школа, 1997.
19. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов / Редкол.: Г.В.Осипов (отв. ред.), Л.Г.Ионин, В.П. Култыгин; Ин-т соц.-полит. исслед. РАН. – М.: Издательская группа НОРМА–ИНФРАМ, 1999.
21. История теоретической социологии. В 4-х т. / Отв. ред. и сост. Ю.Н. Давыдов. – М.: Канон+, 1997.
22. Капитонов Э. А. Социология XX века: История и технологии: Учеб.пособ. – Ростов-н/Д: Феникс, 1996. – 512 с.
23. Култыгин В.П. Классическая социология. – М.: Наука, 2000.
24. Култыгин В.П. Современные зарубежные социологические концепции: Учебник / Под ред. Т.Н. Юдиной. – М.: Изд-во МГСУ «Союз», 2000.
25. Курбатов В.И. Современная западная социология: Аналитический обзор концепций. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2001.
26. Масионис Дж. Социология. – 9-е изд. – СПб.: Питер, 2004.
27. Медушевский А.Н. История русской социологии: Учеб.пособие для вузов. – М.: Высш. шк., 1993. 10
28. Миллс Ч.Р. Социологическое воображение // Пер. с англ. О.А. Оберемко. Под общей редакцией и с предисловием Г.С. Батыгина. – М.: Издательский дом NOTA BENE, 2001.
29. Монсон П. Лодка на аллеях парка: Введение в социологию. Пер. с англ. – М.: «Весь Мир», 1995.
30. Нартов Н.А., Бельский В.Ю. Социология. Учебник для ВУЗов. – М.: ЮНИТИ, 2005.
31. Нетрадиционные методы преподавания социологии: Учеб.пособие под ред. И.Д.Ковалевой. – Харьков: Изд-во Харьковского университета, 2001.
32. Новикова С.С. Социология: история, основы, институционализация в России. – М.: Московский психолого-социальный институт; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2000.
33. Общая социология: Учебное пособие/ Под общ. Ред. Проф. А. Г. Эфендиева. — М.: ИНФРА-М, 2004.
34. Ритцер Дж. Современные социологические теории. 5-е изд. – СПб.: Питер, 2002.
35. Тернер Дж. Структура социологической теории. – М.: Прогресс, 1985.

36. Фирсов Б.М. История советской социологии 1950–1980-х годов: Курс лекций. – СПб.: Изд-во Европ.ун-та в С.-Петербурге, 2001.
37. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности (Основные положения, исследование и применение). – СПб.: Питер Пресс, 1997.
38. Якуба Е.А. Социология. Учебное пособие для студентов. – Харьков: Издательство «Константа», 1996.
39. Giddens, Anthony. 2006. Sociology (5th edition), Polity, Cambridge.

Словники, енциклопедії, довідники

1. Аберкромби Н., Хилл С., Тернер Б.С. Социологический словарь. Изд. 2-е, перераб. и доп. – М.: Издательство «Экономика», 2004.
2. Большой толковый социологический словарь (Collins). В 2 т.: Пер. с англ. – М.: Вече, АСТ, 1999.
3. Большой энциклопедический словарь: философия, социология, религия, эзотеризм, политэкономия. – Минск: Минская фабрика цветной печати, 2002; "Издательство Михайлова В. А"., 2005.
4. Великие мыслители Запада / Пер. с англ. В.Федорина. – М.: КРОН-ПРЕСС, 1988. Дороговцев М.Ф. Социологи России и СНГ XIX – XX вв. Библиографический справочник. – М.: Эдиториал УРСС, 1998.
5. Социологический энциклопедический словарь. На русском, английском, немецком, французском и чешском языках. Редактор-координатор – академик РАН Г.В. Осипов. – Издательская группа ИНФРА М – НОРМА, 1998.
6. Социология: Краткий тематический словарь / Под общ.ред. Ю.Г. Волкова. – Ростов н/Д: Изд-во «Феникс», 2001.
7. Социология. Терминологический словарь / Ж. Ферреоль. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 2003.
8. Социология: Энциклопедия / Сост. А.А. Грицанов, В.Л. Абушенко, Г.М. Евелькин, Г.Н. Соколова, О.В. Терещенко. – Мн.: Книжный Дом, 2003.
9. Outhwaite W. (ed.). The Blackwell Dictionary of Modern Social Thought (2nd ed.). Blackwell Publishing, 2006.
10. Calhoun, Craig (ed.). Dictionary of the Social Sciences.– Oxford University Press, 2002.
11. Scott, John & Marshall, Gordon (eds). A Dictionary of Sociology (3rd Ed.).Oxford University Press, 2005.

Першоджерела, хрестоматії

1. Американская социологическая мысль: Тексты / Сост. Е.И. Кравченко; Под ред. В.И. Добренькова. М.: Изд-во МГУ, 1994.
2. Андерсон Б. Воображаемые сообщества. Размышления об истоках и распространении национализма / пер с англ. В.Николаева. – М.: «Канон-пресс-Ц», «Кучково поле», 2001. 11
3. Антология русской классической социологии: [Тексты] / Под ред. Д.С. Клементьева, Л.Н. Панковой. М.: Изд-во МГУ, 1995.
4. Арон Р. Избранное: Введение в философию истории / Пер. с фр. – М.: ПЕР СЭ; СПб.: Университетская книга, 2000.

5. Балибар Э., Валлерстайн И. Раса, нация, класс. Двусмысленные идентичности. – М.: Логос, 2004.
6. Барт Р. Мифологии. – М.: «Академический Проект», 2008.
7. Бауман З. Индивидуализированное общество. – М.: Логос, 2005.
8. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / Пер. с англ. – М.: Весь Мир, 2004.
9. Бауман З. Текущая современность / Пер. с англ. под ред. Ю.В.Асочакова. – СПб.: Питер, 2008.
10. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Пер. с англ. – М.: Academia, 1999.
11. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну. – М.: Прогресс-Традиция, 2000.
12. Бек У. Что такое глобализация? – М.: Прогресс-Традиция, 2001.
13. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. – М.: «Academia-Центр», «Медиум», 1995.
15. Бодрийяр Ж. Общество потребления / Пер. с фр. – М.: Культурная революция, 2006.
16. Бурдьё П. Начала: Пер. с фр. – М.: Socio-Logos, 1994.
17. Бурдьё П. Социальное пространство: поля и практики. – СПб.: Алетейя, 2005.
18. Бурдьё П. Социология политики: Пер. с фр. – М.: Socio-Logos, 1993.
19. Валлерстайн И. Конец знакомого мира. Социология XXI века / Пер. англ. под ред. В.Л. Иноземцева. – М.: Логос, 2003.
20. Вебер М. Избранное. Образ общества. – М.: Юрист, 1994.
21. Вебер М. Избранные произведения. Пер. с нем. – М.: Прогресс, 1990.
22. Вишневский А.Г. Россия перед демографическим выбором: выступления и интервью. – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2007.
23. Геллнер Э. Условия свободы. Гражданское общество и его исторические соперники. – М.: Ad Marginem, 2005.
24. Гидденс Э. Ускользающий мир: как глобализация меняет нашу жизнь. – М.: Издательство «Весь Мир», 2004.
25. Гидденс Э. Устроение общества: Очерк теории структуризации. – М.: Академический Проект, 2003.
26. Глобализация и идентичность: Хрестоматия / Сост. Т.С. Воропай. – Харьков: Эксклюзив, 2007.
27. Гоулднер А.У. Наступающий кризис западной социологии / Пер с англ.. – СПб.: Наука, 2003.
28. Гофман И. Анализ фреймов: эссе об организации повседневного опыта: Пер. с англ. / Под ред. Г.С. Батыгина и Л.А. Козловой; вступ. статья Г.С. Батыгина. – М.: Институт социологии РАН, 2003.
29. Гофман И. Представление себя другим в повседневной жизни / Пер. с англ. А.Д. Ковалева.- М.: Канон-Пресс-Ц, 2000.
30. Даль Р. О демократии / Пер. с англ. А.С. Богдановского; под ред. О.А. Алякринского. – М.: Аспект Пресс, 2000.

31. Дарендорф Р. Тропы из утопии. Работы по теории и истории социологии / Пер. с нем. Б.М. Скуратова, В.Л. Близнакова. – М.: Праксис, 2002.
32. Дюверже М. Политические партии. – М.: «Академический Проект», 2007.
33. Дюркгейм. Э. О разделении общественного труда. Метод социологии / Пер. с фр. и послесл. А. Б. Гофмана. – М., 1990 (1991).
34. Дюркгейм. Э. Самоубийство: социологический этюд / Пер. с франц. – М., 1994 (СПб.: Союз, 1998).
35. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение. – М.: Канон, 1995. 12
36. Западноевропейская социология XIX века. О. Конт, Д. С. Милль, Г. Спенсер. Тексты / Междунар. ун-т бизнеса и упр.; Под общ.ред. проф. В. И. Добренькова. – М.: Изд. Междунар. ун-та бизнеса и упр., 1996.
37. Западноевропейская социология XIX – начала XX веков. Тексты: Учеб.пособ. для студентов вузов, обучающихся по направлению и спец. «Социология» / В. Вундт, Г. Тард, З. Фрейд, М. Вебер; Под общ. ред. В. И. Добренькова. – М.: Изд. Междунар. ун-та бизнеса и упр., 1997.
38. Зарубежная социология XX века: Хрестоматия. Тексты / Отв. ред. В.Г. Городяненко. – Днепропетровск: Издательство ДНУ, 2001. Заславская Т.И. Современное российское общество. Социальный механизм трансформации. – М., 2004.
39. Зиммель Г. Избранное. – М.: Юрист, 1996. – Т. 1, 2.
40. Зомбарт В. Буржуа. Евреи и хозяйственная жизнь / Пер. с нем. – М.: Айрис-пресс, 2004.
41. Ильин В. Социальное неравенство / Центр социологического образования Института социологии РАН. – М.: ИС РАН, 2000.
42. Иноземцев В.Л. На рубеже эпох. Экономические тенденции и их неэкономические следствия. – М.: Издательство «Экономика», 2003.
43. Ионин Л.Г. Социология в обществе знаний: от эпохи мо+дерна к информационному обществу. – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2007.
44. Кареев Н.И. Основы русской социологии. – СПб.: Издательство Ивана Лимбаха, 1996.
45. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Пер. с англ. под науч. ред. О.И. Шкаратана. – М.: ГУ-ВШЭ, 2000.
46. Коллеж социологии 1937-1939. Тексты Ж. Батая, Р. Кайуа, Ж. Дютуи, Р. Гуасталла, П. Клоссовски, А. Кожева, М. Лейриса, А. Левицкого, Г. Майера, Ж. Полана, Д. де Ружмона, Ж.Валя и др. / Сост. Д. Олье; Под ред. В.Ю. Быстрова. – СПб.: Наука, 2004.
47. Контексты современности-II: Хрестоматия. 2-е изд., перераб и доп. / Сост. и ред. Ерофеев С.А. – Казань: Изд-во Казан.ун-та, 2001.
48. Леви-Стросс К. Структурная антропология. – М.: Наука, 1983. (М.: «Академический Проект», 2008).
49. Лейн Д. Подъем и упадок государственного социализма. Индустриальное общество и социалистическое государство / Пер. с англ. под ред. О.Н.

- Куценко. – К.: Ин-т социологии НАНУ; Харьков: Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина, 2006.
50. Лиотар Ж. -Ф. Состояние постмодерна / Пер. с фр. Н.А. Шматко - М.: Институт экспериментальной социологии. – Спб.: Алетейя, 1998.
51. Личностно-ориентированная социология. – М.: Академический Проект, 2004.
52. Луман Н. Власть. – М.: Практикс, 2001.
53. Луман Н. Реальность массмедиа / Пер с нем. А.Ю. Антоновского. – М.: Практикс, 2005.
54. Луман Н. Социальные системы. – СПб.: Наука, 2007.
55. Маклюэн М. Понимание медиа. – М.: Гиперборей; Кучково поле, 2007.
56. Манхейм К. Избранное: Социология культуры. – М.; СПб: Университетская книга, 2000.
57. Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд.
58. Маркузе Г. Эрос и цивилизация. Одномерный человек: исследование идеологии развитого индустриального общества / Пер с англ., послесл., примеч. А.А. Юдина; сост., предисл. В.Ю.Кузнецова. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2003.
59. Маслоу Абрахам Г. Мотивация и личность / Пер. с англ. Татлыбаевой А.М. – СПб.: Евразия, 1999.
60. Мид М. Культура и мир детства. Избранные произведения / Пер. с англ. и коммент. Ю.А. Асеева; сост. и послесл. И.С. Кона. – М.: Наука, 1988.
61. Нации и национализм / Б.Андерсон, О. Бауэр, М. Хрох и др; Пер. с англ. и нем. Л.Е. Переяславцевой, М.С. Панина. М.Б. Гнездовского – М.: Практикс, 2002.
62. Немецкая социология / Отв. ред. Р.В. Шпакова. – СПб.: Наука, 2003. 13
63. Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология / Под ред. В.Л. Иноземцева. – М.: Academia, 1999.
64. Новая технократическая волна на Западе. – М.: Прогресс, 1986.
65. Парсонс Т. О социальных системах. – М.: Академический проект, 2002.
66. Парсонс Т. О структуре социального действия. – М.: Академический проект, 2002.
67. Парсонс Т. Система современных обществ / Пер. с англ. Л.А. Седова и А.Д. Ковалева. Под ред. М.С. Ковалевой. – М.: Аспект Пресс, 1997; 1998.
68. Полякова Н.Л. XX век в социологических теориях общества. – М.: Издательство «Логос», 2004.
69. Посткоммунистические трансформации: векторы, направления, содержание / Под ред. О.Д. Куценко. – Харьков: Изд. Центр ХНУ имени В.Н. Каразина, 2004.
70. Религия и общество: Хрестоматия по социологии религии / Сост. В.И. Гараджа, Е.Д. Руткевич. – М.: Аспект Пресс, 1996.
71. Сен А. Развитие как свобода. – М.: Новое издательство, 2004.
72. Современная западная социология: хрестоматия: учеб.пособие / авт.-сост. Г.Н. Соколова, Л.Г. Титаренко. – Минск: Тесей, 2008.

73. Сокурская Л.Г. Студенчество на пути к другому обществу: ценностный дискурс перехода. – Харьков: Изд-во Харьковского университета, 2006.
74. Сорокин П.А. Преступление и кара, подвиг и награда: социологический этюд об основных формах общественного поведения и морали. – М.: Астрель, 2006.
75. Сорокин П. А. Система социологии. – М.: Астрель, 2008.
76. Сорокин П. А. Социальная и культурная динамика. Исследование изменений в больших системах искусства, истины, этики, права и общественных отношений. – СПб.: Изд-во Русского христианского гуманитарного института, 2000.
77. Сорокин П. А. Социальная мобильность / Пер. с англ. М.В. Соколовой. – М.: Academia, LVS, 2005.
78. Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество. – М.: Политиздат, 1992.
79. Социальные проблемы: конструктивистское прочтение: Хрестоматия / Сост. И.Г. Ясавеев. – Казань: Изд-во Казанского ун-та, 2007.
80. Социологическая мысль XIX века. Тексты. – Харьков: ХГУ, 1995.
81. Социология на пороге XXI века: Основные направления исследований / Под ред. С.И. Григорьева (Россия), Ж. Коэнен-Хуттера (Швейцария). – 3-е изд., доп. и перераб. – М.: РУСАКИ, 1999.
82. Социология под вопросом. Социальные науки в постструктуралистской перспективе. Альманах Российско-французского центра социологии и философии Ин-та социологии РАН – М.: Праксис; Институт экспериментальной социологии, 2005.
83. Сумерки богов. – М.: Политиздат, 1990.
84. Теннис Ф. Общность и общество. основные понятия чистой социологии / Пер. с нем. Д.В. Скляднева. – СПб.: «Владимир Даль», 2002.
85. Теория общества. Сборник / пер. с англ. / Вступ. статья, сост. и общая ред. А.Ф. Филиппова. – М.: «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 1999.
86. Токвиль Алексис де. Демократия в Америке. – М.: Прогресс, 1992.
87. Тощенко Ж.Т. Новые явления в общественном сознании и социальной практике. – СПб.: Изд-во СПбГУП, 2008.
88. Тоффлер Э. Метаморфозы власти: Пер. с англ. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2001. (М., 2004).
89. Тоффлер Э. Шок будущего: пер. с англ. – М.: АСТ; АСТ МОСКВА, 2008.
90. Уорд Л. Психические факторы цивилизации. – СПб.: Питер, 2002.
91. Уэбстер Ф. Теории информационного общества / Пер с англ. Под ред. Е.Л. Вартаковой. – М.: Аспект-Пресс, 2004.
92. Фрейд З. Психоанализ. Религия. Культура / Сост. и вступ. ст. А.М. Руткевича. – М.: Ренессанс, 1991. 14
93. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности: Пер. с англ. / Авт. вступ. ст. П.С. Гуревича. – М.: Республика, 1994.
94. Фромм Э. Бегство от свободы: Пер. с англ. / Общ.ред. и послесл. П.С. Гуревича. – М.: Прогресс, 1989.
95. Фромм Э. Душа человека. – М.: Республика, 1992.

96. Фромм Э. Иметь или быть? / Пер. с англ./ Общ.ред. и послесл. В.И. Добренъков. – 2-е изд., доп. – М.: Прогресс, 1990.
97. Фуко М. Интеллектуалы и власть: Избранные политические статьи, выступления и интервью / Пер. с фр. Б.М. Скуратова под общ.ред. В.П. Большакова. В 3 Ч. – М.: Праксис, 2002-2006.
98. Фукуяма Ф. Великий разрыв / Пер. с англ. под общ.ред. А.В. Александровой. – М.: ООО «Издательство АСТ»; ЗАО НПП «Ермак», 2004.
99. Хабермас Ю. Политические работы / Сост. А.В. Денежкина; пер. с нем. Б.М. Скуратова. – М.: Праксис, 2005.
100. Хабермас Ю. Философский дискурс о модерне. Двенадцать лекций / Пер. с нем. – М.: Издательство «Весь Мир», 2008.
101. Хантингтон С. Кто мы? Вызовы американской национальной идентичности. – М.: АСТ, Транзиткнига, 2004; (М.: АСТ:АСТ МОСКВА, 2008).
102. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / Пер. с англ. Т. Велимеева, Ю.Новикова. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2003.
103. Хрестоматия по общей социологии / Сост. В.П. Култыгин, А.Г. Кузнецов. – М.: Научная книга, 2004.
104. Человек и общество. Хрестоматия / Под ред. С.А. Макеева. – К.: Ин-т социологии НАН Украины, 1999.
105. Шампань П. Делать мнение: новая политическая игра: Пер. с фр. – М.: Socio-Logos, 1997.
106. Штомпка Т. Социология социальных изменений. М.: Аспект-Пресс, 1996.
107. Шютц А. Смысловая структура повседневного мира: очерки по феноменологической социологии. – М.: Институт Фонда «Общественное мнение», 2003.
108. Элиас Н. Общество индивидов / Пер. с нем. – М.: Праксис, 2001.
109. Элиас Н. О процессе цивилизации. Социогенетические и психогенетические исследования. В 2 Т. – М.; СПб.: Университетская книга, 2001.

Історія української соціології

1. Костомаров М. Книги буття українського народу. Дві руські народності // Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. пос. / Упорядники М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин, А.К.Бичко. – К.: Либідь, 1993. – С. 315-321.
2. Драгоманов М.П. Вибране. – К.: Либідь, 1991. – 688 с.
3. Драгоманов М.П. Літературно-публіцистичні праці: в 2-х тт. / Ред. О.Дей, О.Лисенко. – К.: Наукова думка, 1970. – Т.1. – 595 с.; Т.2. – 531 с.
4. Кістяківський Б.О. Вибране / Ред. В.Ф.Жмир, Упоряд. Л.П. Депенчук / Бібліотека часопису "Філософська і соціологічна думка"; Українські мислителі. – К.: Абрис, 1996. – 512 с.
5. Ковалевский М. М. Сочинения: В 2. т. / Отв.ред. А.О. Бороноев. – СПб.: Алетейя, 1997. – Т. 1: Социология. – 287 с.; Т. 2: Современные социологи. – 415 с.

6. Франко І.Я. Що таке поступ? Мислі о еволюції в історії людськості. Передмова до окремого видання 24-го розділу —Капіталу К.Маркса // Франко І.Я. Твори: У 20 т. / Ред. кол. О.Є.Корнійчук, О.І.Білецький та ін. – К.: Держ. вид-во худ.л-ри, 1951-1956. – Т. 19.
7. Липинський В. Листи до братів хліборобів: (фрагменти) // Хроніка'2000. – 1993. – № 3-4 (5-6). – С. 158-191.
8. Шаповал М. Система суспільних наук // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2001. –№4. – С.156-168.
9. Шаповал М. Соціологія українського відродження. – К.: Україна, 1994. – 45 с. 15

Сучасні соціологічні теорії

1. Кун, Томас. Структура научных революций. М.: Прогресс, 1977. С. 17-59; 227-274.
2. Гемпель, Карл Густав. Логика объяснения. Перевод с английского, составление, вступительная статья и приложение Назаровой О. А. – М.: Дом интеллектуальной книги, Русское феноменологическое общество, 1998.
3. Уинч, Питер. Идея социальной науки. - М.: Пирамида, 1996.
4. Мертон Р.К. Социальная структура и аномия // Рубеж (альманах социальных исследований). 1992. N 2. С. 89-105.
5. Парсонс Т. Понятие общества: компоненты и их взаимоотношения // Тезис. 1993. Т. 1. № 2. С. 94-122. / http://www.hse.ru/science/igiti/thesis2/2_2_1Pars.pdf
6. Парсонс Т. Система современных обществ / Пер. с англ. Л.А. Седова и А.Д. Ковалева. Под ред. М.С Ковалевой. М.: Аспект Пресс, 1997. / <http://socioworld.nm.ru>
7. Дарендорф Р. Тропы из утопии. М.: Праксис, 2002.
8. Козер, Льюис. Функции социального конфликта. Перевод с англ. О. А. Назаровой - М.: Идея-Пресс, Дом интеллектуальной.книги, 2000.
9. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие. – Перевод с немецкого под редакцией Д. В. Складнева. Санкт-Петербург: Наука, 2000.
10. Хабермас Ю. Вовлечение другого. Очерки политической теории. Санкт-Петербург, Наука, 2001.
11. Хабермас Ю. Отношения между системой и жизненным миром в условиях позднего капитализма»// THESIS, Весна, 1993. С. 123-137.
12. Гофман, Ирвинг. Порядок взаимодействия// Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит. Сост. и общ.ред. С. П. Баньковской. — М.: Книжный дом «Университет», 2002. — Ч. 2. – С 60- 104.
13. Гофман, Ирвинг. Представление себя другим в повседневной жизни / Пер. с англ. и вступ. статья А. Д. Ковалева. М.: «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 2000.
14. Коллинз, Рэндалл. Социология: наука или антинаука? Перевод с англ.А.Д. Ковалева// Теория общества. Сборник / Пер. с нем., англ. / Вступ.

- статья, сост. и общая ред. А. Ф. Филиппова. — М.: «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 1999. С. 37- 73.
15. Гидденс, Энтони. Девять тезисов о будущем социологии // Thesis, Зима, 1993, С.57-82.
16. Гидденс, Энтони. СУДЬБА, РИСК И БЕЗОПАСНОСТЬ// Thesis, 1994, вып.5, С. 107- 135.
17. Гидденс, Энтони. Навстречу глобальному веку// Отечественные записки, № 6, 2002, С.436-456.
18. Гидденс, Энтони. Новые правила социологического метода// Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит. Сост. и общ.ред. С. П. Баньковской. — М.: Книжный дом «Университет», 2002. — Ч. 2. — С.281-318.
19. Бурдьё, П. Социальное пространство и символическая власть//THESIS, Весна, 1993.
20. Бурдьё П. Социология политики. - М.: Socio-Logos, 1993.
21. Бурдьё П. Начала. - М.: Socio-Logos, 1994.
22. Бурдьё, Пьер. Опыт рефлексивной социологии// Теоретическая социология: Антология. Ч. 2. М.: Книжный дом «Университет», 2002. С.373-429.
23. Бурдьё, Пьер. Практический смысл / Пер. с фр.: А. Т. Бикбов, К. Д. Вознесенская, С. Н. Зенкин, Н. А. Шматко; Отв. ред. пер. и послесл. Н. А. Шматко. СПб.: Алетейя, 2001 г.
24. Луман Н. Власть. М.: Праксис, 2001.
25. Луман, Никлас. «Что происходит?» и «Что за этим кроется?». Две социологии и Теория общества.// Теоретическая социология: Антология. М.: Книжный дом «Университет», 2002. Ч. 2. С. 319-352.
26. Луман, Никлас. Тавтология и парадокс в самоописания современного общества //СОЦИО-ЛОГОС, Вып. 1. М.: Прогресс, 1991. С. 194-218.
27. Луман, Никлас. Понятие риска// THESIS, 1994, вып. 5, С. 135-160.
28. Луман, Никлас. Теория общества (вариант San Foca'89). Перевод с нем.А. Ф. Филиппова// Теория общества. Сборник / Пер. с нем., англ. / Вступ. статья, сост. и общая ред. А. Ф. Филиппова. — М.: «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 1999. 416 с. (Серия «LOGICA SOCIALIS»). – С. 196- 236.
29. Бодрийяр Ж. Система вещей. М.: Рудомино, 1995.
30. Бодрийяр Ж. Забыть Фуко. СПб.: "Владимир Даль", 2000.
31. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть. М.: Добросвет, 2000.
32. Бодрийяр Ж. В тени молчаливого большинства, или конец социального. Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2000.
33. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна/Пер. с фр. Н.А. Шматко — М.: Институт экспериментальной социологии; Спб.: Алетейя, 1998. —1160 с. (серия "Gallicinium).
34. Фуко, Мишель. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности. Работы разных лет. Пер. с франц.— М.: Касталь, 1996.—448с.

35. Фуко, Мишель. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. Пер. с фр. В. П. Визгина, Н. С. Автономовой.– СПб., А-сad, 1994.
36. Фуко, Мишель. История безумия в классическую эпоху / Пер. И.К. Стаф. СПб.: Университетская книга, 1997.
37. Фуко, Мишель. Надзирать и наказывать. Рождение тюрьмы. М.: »Ad Marginem», 1999.
- Бергер П. Капиталистическая революция (50 тезисов о процветании, равенстве и свободе). М.,1994.
38. Гидденс Э. Социология. М., 1999, Гл.16. Мировая система и Европа // Кравченко А. И. Социология: Хрестоматия. М., 1997. Социологические теории
39. Уоллерстайн И. Социальное изменение вечно? Ничто никогда не изменяется? // СОЦИС, 1995, №5.
40. Тоффлер О. О смещении власти: знание, богатство и принуждение на пороге 21 века. М., 1991.
41. Штомпка П. Социология социальных изменений. М., 1996.
42. Маннгейм К. Идеология и утопия. М., 1990;
43. Арон, Раймон. Этапы развития социологической мысли. М.: Прогресс, 1993. С. 315-402.
44. Бергер П.Л. Приглашение в социологию: гуманистическая перспектива / Пер. с англ. под ред. Г.С. Батыгина. М.: Аспект Пресс, 1996.
45. Бодрийяр, Жан. Система вещей. М.:Рудомино, 1995.
46. Бодрийяр, Жан. Соблазн. М.: AdMarginem, 2000.
47. Бурдьё, Пьер. Социальное пространство и символическая власть//THESIS, Весна, 1993.
48. Бурдьё, Пьер. Социальное пространство и генезис «классов»// Вопросы социологии, 1992, № 1, С.17-36.
49. Гидденс Э. Структура и структуризация (перевод: Конструирование общества. The constitution of society, Polity Press, 1984.) // Контексты современности-1: Актуальные проблемы общества и культуры в западной социальной теории: Хрестоматия / Сост. И общ. Ред. С.А. Ерофеев. 2-е изд. Доп. И перераб. Казань: Изд-во Каз. Ун-та, 2000. С. 41-48
50. Гофман, Ирвинг. Порядок взаимодействия// Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. / Пер. с англ., фр., нем., ит. Сост. и общ.ред. С. П. Баньковской. — М.: Книжный дом «Университет», 2002. — Ч. 2. — С 60- 104.
51. Гофман И. Первичные системы фреймов / Пер. с англ. О.А. Оберемко, Е.Г. Авджян // Социологический журнал. 2001. № 1. С. 122-137. / <http://www.nir.ru/socio/scipubl/sj/sj1-01gof.html>, <http://www.i-u.ru/biblio/archive/gofman%5Ffirst%5Ffreym%5Fsystems>
52. Гофман И. Представление себя другим в повседневной жизни / Пер. с англ. и вступ. статья А.Д. Ковалева. М.: "КАНОН-пресс-Ц", "Кучково поле", 2000. (аннотация и оглавление <http://www.ecsocman.edu.ru/db/msg/128986>)
53. Гофман И. Самость и повседневность (перевод: Презентация себя в повседневной жизни. The Presentation of self in everyday life, Penguin books,

1990.) // Контексты современности-1: Актуальные проблемы общества и культуры в западной социальной теории: Хрестоматия / Сост. И общ. Ред. С.А. Ерофеев. 2-е изд. Доп. И перераб. Казань: Изд-во Каз. Ун-та, 2000. С. 119-121. / <http://ecsocman.edu.ru/db/msg/126039> 17

54. Гофман И. Стигма: Заметки об управлении испорченной идентичностью. Часть 1. Стигма и социальная идентичность. Часть 2. Контроль над информацией и социальная идентичность (главы 3-6). Пер.М.С.Добряковой. E.Goffman. Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity. N.Y.: Prentice-Hall, 1963. Социологический форум. (Январь 2001). / http://ecsocman.edu.ru/images/pubs/2003/11/20/0000132063/goffman_final.doc

55. Козер, Льюис. Функции социального конфликта. Перевод с англ. О. А. Назаровой - М.: Идея-Пресс, Дом интеллектуальной.книги, 2000. — 208 с.

56. Коллинз, Рэндалл. Социология: наука или антинаука? Перевод с англ.А.Д. Ковалева// Теория общества. Сборник / Пер. с нем., англ. / Вступ. статья, сост. и общая ред. А. Ф. Филиппова. — М.: «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 1999. 416 с.(Серия «LOGICA SOCIALIS»). – С. 37- 73.

57. Хоманс Д. Социальное поведение как обмен // Современная зарубежная социальная психология. М.: Издательство Московского университета, 1984. С. 82-91. / <http://socio.msk.ru/lib.html>

58. Шутц А. Структура повседневного мышления // Социологические исследования. 1988. № 2. С. 129-137.

Конфліктологія

1. Агеев В.С. Межгрупповое взаимодействие: социально-психологические проблемы. - М., 1990.

2. Аксененко С.Е. Осознание конфликтной ситуации и общение // Теоретические и прикладные проблемы психологии познания людьми друг друга. Краснодар, 1985.

3. Английские материалисты XVIII в. В 3 т. М., 1968.

4. Антология мировой философии. В 4 т. М., 1971.

5. Антонян Ю.М. Терроризм. Криминологическое и уголовно-правовое исследование. – М.: Щит-М, 1998.

6. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. – М.: 1999

7. Арцибасов И.Н., Егоров С.А. Вооруженный конфликт: право, политика, дипломатия. - М., 1989.

8. Бабосов Е.М. Конфликтология: Учеб. Пособие для студентов вузов. – Минск: 2000

9. Бекешкіна І.Е. Етноконфліктологічний підхід до сучасної ситуації в Україні. - К., 1994.

10. Берн Э. Игры, в которые играют люди. - СПб., 1992.

11. Бородкин Ф.М., Коряк Н.М. Внимание, конфликт! Новосибирск, 1989.

12. Бэкон Ф. Сочинения. В 2 т. М., 1979. Т. 2.

13. Варламова Н.В., Пахоменко Н.Б, Общественный консенсус: подходы к проблеме // Государство и право, 1992, № 9

14. Ващенко И.В. Общая конфликтология. – Х.: 2000

15. В контексте конфликтологии: диагностика и методология управления конфликтной ситуацией / Отв. ред. Т.М. Дридзе, Л.Н. Цой. – М.: Изд-во Института социологии РАН, 2001. - № 3, - 176с.
16. Ворожейкин И.Е., Кибанов А.Я., Захаров Д.К. Конфликтология: Учебник. – М.: Инфра-М, 2000. – 224с.
17. Вятр Е. Социология политических отношений. М., 1979.
18. Глухова А.В. Политические конфликты: основания, типология, динамика (теоретико-методологический анализ). – М.: Эдиториал УРСС, 2000.
19. Город и государство: проблемы, тревоги, надежды горожан востока Украины. - Харьков, 1996.
20. Громова О.М. Конфликтология: курс лекций. – М.: 2000
21. Гуляев В.В. Соціальні механізми попередження та розв'язання соціально-трудових конфліктів // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата соціологічних наук 22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології. – К., 2004.
22. Гуторов В.А. Античная социальная утопия. Вопросы истории и теории. Л., 1989. 18
23. Давыдов Ю.П. Норма против силы. Проблема мирорегулирования. – М.: Наука, 2002. – 287 с.
24. Ден Д. Преодоление разногласий. Как улучшить взаимоотношения на работе и дома. - СПб., 1994.
25. Дмитриев А.В. Конфликтология: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2001. – 320с.
26. Дмитриев А.В. Насилие: социально-политический анализ. – М.: 2000
27. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: 2000
28. Зайцев А.К. Социальный конфликт. – М.: Academia, 2000. – 464 с.
29. Запрудский Ю.Г. Социальный конфликт. Ростов. 1992.
30. Здравомыслов А.Г. Межнациональные конфликты в постсоветском пространстве. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 286 с.
31. Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. Учеб. Пособие. - М., 1995.
32. Зигерт В., Ланг Л. Руководить без конфликтов. – М.: Прогресс, 1990.
33. Иванов В.Н., Смолянский В.Г. Конфликты и конфликтология. – М., 1994.
34. Ильин В.В., Панарин А.С., Ахиезер А.С. Реформы и контрреформы в России. Циклы модернизационного процесса. - М., 1996.
35. Ишмуратов А.Т. Конфлікт і згода. – К., 1996.
36. Казаков В.С., Иваненко Е.А. Социология конфликта: ее предмет, специфика // Методология, теория та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наукових праць – Харків: Вид.центр Харківського університету, 2002. – с.123-126
37. Карнеги Д. Как завоевывать друзей и оказывать влияние на людей. – М.,1992.
38. Козер Л. Функции социального конфликта. – М.: Идея-Пресс, 2000. – 208 с.
39. Коузер Льюис. Основы конфликтологии. – СПб., 1999

40. Конфликт и социальный порядок: Сб. статей / Под ред. В.Д. Виноградова, Ю.Н. Пахомова. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2002. – 212 с.
41. Конфликтология: Учебник для вузов / Под ред. проф. В.П. Ратникова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 512с.
42. Конфлікти в суспільстві: діагностика і профілактика. Матеріали Третьої Міжн. н.-пр. конф./ За ред. Пірен М.І. – Київ-Чернівці, 1995.
43. Конфліктологія: [Підручник для студентів вищ. навч. зал. юрид. спец.] / За ред. професорів Л.М.Герасіної та М.І.Панова. – Харків: Право, 2002. – 256с.
44. Крисберг Л. Миросознание, миросохранение и разрешение конфликтов // Социс, 1990, № 11.
45. Мириманова М.С. Конфликтология. – М.: Академия, 2003. – 320 с.
46. Обновление и стабильность в современном обществе. Сравнительный анализ. Под рук. А.А. Галкина. – М.: Весь мир, 2000.
47. Основы конфликтологии. / Под ред. В.Н. Кудрявцева. – М.: Юрист, 1997, 200 с.
48. Переходы и катастрофы: опыт социально-экономического развития. – М., 1994.
49. Петровская Л.А. О понятийной схеме социально-психологического анализа конфликта // Теоретические и методологические проблемы социальной психологии. М., 1977.
50. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник. – К.: МАУП, 2003. – 360 с.
51. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття. / Навч. посібник. – К., 1996.
52. Понятие социологии и смысла социального действия. // Вебер М. Избранные произведения. М., 1990.
53. Психология конфликта / Сост. и общая редакция В.Н. Гришиной. – СПб.: Питер, 2001. – 448с.
54. Ритцер Дж. Современные социологические теории. 5-е изд. – СПб.: Питер, 2002. – 688с.
55. Рукавишников В. Социальная напряженность // Диалог, 1990, №8, с.6-11
56. Рукавишников В.О. Социальная напряженность: диагноз и прогноз // Социс, 1992, № 1
57. Рукавишников В.О., Иванов В.Н. Социальная напряженность: опыт измерения // Социс, 1992, № 7
58. Серебрянников В.В. Социология войны. – М.: Научный мир, 1997.
59. Скотт Дж. Конфликты и пути их преодоления. – К., 1991. 19
60. Современная американская социология. – М.: Изд-во МГУ, 1994. - 294 с.
61. Современная конфликтология в контексте культуры мира (Материалы 1 Международного конгресса конфликтологов) / Под ред. Е.И. Степанова. – М.: Эдиториал УРСС, 2001, 592с.
62. Соколов С.В. Социальная конфликтология: Учеб.пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 327с.
63. Солдатова Г.У. Психология межэтнической напряженности. – М.: Смысл,

1998.

64. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992.

65. Соціальне партнерство / С.В.Бакуменко, І.Є.Левенець, О.М.Грибаков, М.Л.Дубровський та інші: Навчальний посібник. – К., 1999.

66. Социальное отношение. Типы социального поведения // Вебер М. Избранные произведения. – М., 1990.

67. Социальный конфликт. Современные исследования: Реферативный сборник. М.: Ин-т социологии РАН, 1991 – 2002 .

68. Степанов Е.И. Конфликтология переходного периода: методологические, теоретические, технологические проблемы. – М.: Ин-т социологии РАН, 1996.

69. Степанов Е.И. Отечественная конфликтология: современное состояние и задачи // Современная конфликтология в контексте культуры мира. (Материалы 1 Международного конгресса конфликтологов). – М.: 2001.

70. Тернер Дж. Структура социологической теории. – М., 1985.

71. Уткин Э.А. Конфликтология. Теория и практика. – Москва: ЭКМОС, 1998 - 264с.

72. Фельдман Д.М. Конфликты в мировой политике. – М., 1997.

73. Фишер Р., Юри У. Путь к согласию или переговоры без поражения. – М., 1990.

74. Фролов С.С. Социология: Сотрудничество и конфликты / Уч. пособие. – М.: Юристь, 1997. – 240 с.

75. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности. – М., 1994.

76. Чернявська О.В. Механізм впливу соціальних змін на соціальну напруженість в сучасній Україні (на прикладі мегаполісу) // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата соціологічних наук 22.00.07 – соціологія управління. – Харків, 2001

77. Чумаков А.Н. Управление конфликтом. – М., 1995.

78. Штомпка П. Социология социальных изменений. – М., 1996.

Соціологія культури

1. Ионин Л.Г. Социология культуры: учебное пособие для вузов /Л.Г. Ионин; Гос. Ун-т – Высшая школа экономики. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Узд. Дом ГУ ВШЭ, 2004. -427с.

2. Сорокин П.А. Родовая структура социокультурных явлений // Структурная социология // Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество.- М.-1992, с. – 190-220.

3. Шютц А. Чужой //Шютц А. Смысловая структура повседневного мира.- М.-2003.-с.191-207.

4. Лотман Ю.Символ в системе культуры //Лотман Ю.М. Семиосфера.- СПб.-2001.- с.240-249.

5. Актуальні культурні практики населення України //Соціокультурні ідентичності та практики. — К.-2002.- с. 259-289.

6. Бауман З. Туристы и бродяги // Бауман З. Глобализация: последствия для человека и общества.- М.- 2004.- с. 112-145

Економічна соціологія Підручники. навчальні посібники

1. Веселов Ю. В. Экономическая социология: история идей. – СПб.: Изд-во С.-Петербург.ун-та, 1995. – 168 с.
2. Дорин А. В. Экономическая социология: Учеб.пособие. – Мн.: ИП —Экоперспектива. 1997. – 256 с.
3. Радаев В. В. Экономическая социология [Текст]: учеб.пособие для вузов. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2009. – 602 с.
4. Рощина Я. М. Социология потребления [Текст]: учеб.пособие. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2007. – 447 с.
5. Экономическая социология: автопортреты [Текст] /Отв. ред. В.В.Радаев. М.С. Добрякова. – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2007. – 487 с.
6. Экономическая социология: Учебное пособие для вузов /Под ред. В.И.Верховина. – М.: Академический проект, 2006. – 736 с.

Першоджерела

1. Анализ рынков в современной экономической социологии [Текст]: пер. с англ. /отв. Ред. В.В. Радаев, М.С. Добрякова. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2007. – 423 с.
2. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм XV – XVIII в. в. Т. 2 / Пер. с фр. – М.: Прогресс, 1988. – С. 460 – 591.
3. Булгаков С. Н. Философия хозяйства. – М.: Наука, 1990. – 416 с.
7. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. – К.: Основи, 1994. – 269с.
4. Веблен Т. Теория праздного класса. – М.: Прогресс, 1984. – 284 с.
5. Беккер Г. С. Экономический анализ и человеческое поведение // Теория и история экономических и социальных институтов и систем. Thesis. – М.: Начала-Пресс. – Т.1. Вып. 1. 1993. – С. 24 – 40.
8. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть. – М.: Добросвет, 2000. – 388 с.
8. Бодрийяр Ж. Система вещей. – М. : Рудомино, 2001. – 218 с.
9. Грановеттер М. Экономические институты как социальные конструкты: рамки анализа // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2004. – № 1. – С. 76 – 89.
10. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда: Метод социологии /Пер. с фр. – М.: Наука, 1990. – 576 с.
11. Зиммель Г. Философия денег // Теория общества. Сборник. – М.: —КАНОН-пресс- Ц,—Кучково поле, 1999. – С. 309 – 383.
12. Зомбарт В. Буржуа: этюды по истории духовного развития современного экономического человека. – М.: Наука, 1994. – 444 с.
13. Маркс К. Капитал. Т. 1. Гл.1. // Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. 2-е изд. – Т. 23.
14. Мартинелли А. Рынки, правительства и глобальное управление // Социс. – 2002. – № 12. – С. 3 – 14.
15. Парк Р. Конкуренция // Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. – М., 1999. – Ч. 1. С. 390 – 400.

16. Поланьи К. Великая трансформация: политические и экономические истоки нашего времени / Пер. с англ. – СПб.: Алетея, 2002. – 320 с.
17. Теория и история экономических и социальных институтов и систем. Thesis. – М.: Начала-Пресс, Т. 1. Вып. 1. 1993. – 256 с.
18. Теория и история экономических и социальных институтов и систем. Thesis. – М.: Начала-Пресс, Т. 1. Вып. 2. 1993. – 256 с.
19. Хайек Ф. Индивидуализм и экономический порядок. – М.: Изограф, Начала - Фонд, 2000. – 256 с.
20. Шумпетер Й. Теория экономического развития. – М.: Прогресс, 1982. – С. 169-195.

Интернет-ресурсы

1. <http://www.ecsoc.msses.ru/Mag.html> – электронный журнал "Экономическая социология".
2. <http://www.wciom.ru/vciom/magazine/descript/bottom.asp> – інформаційний бюллетень Всеросійського центру вивчення суспільної думки "Мониторинг общественного мнения: экономические и социальные перемены".
3. http://www.isras.rssi.ru/R_SocIs.htm – журнал "Социологические исследования".
4. <http://www.nir.ru/socio/scipubl/4M.htm> – журнал "Социология: методология, методы, математические модели".
5. <http://www.nir.ru/socio/scipubl/socjour.htm> – "Социологический журнал".
6. <http://www-psb.ad-sbras.nsc.ru/regw.htm> – журнал "Регион: экономика и социология".
7. <http://www.chelt.ru/> – журнал "Человек и Труд".

Соціологія реклами

1. Лисица Н.М. Реклама в современном обществе. Харьков: Основа, 1999, 272с.
2. Лисица Н.М., Полякова Я.О. Соціально-економічні аспекти розвитку рекламної діяльності. Харків: Вид. ХНЕУ, 2007, 232 с.
3. Анализ рынков в современной экономической социологии. М.: изд. Дом ГУ ВШЭ. – 2007. –423 с.
4. Экономика и социология доверия. Санкт-Петербург: Социологическое общество им. М.М. Ковалевського, 2004. – 192 с.
5. Ильин В.И. Потребление как дискурс. Учебное пособие СПб.: Интерсоцис, 2008. – 446 с.
6. Социальная коммуникация и социальное управление в эоантропоцентрической и семиосоциопсихологической парадигмах. М.: Издательство Института социологии РАН, 2000. – 158 с.; -156 с. 2 книги.
7. Лопатина Н.В. Информационные специалисты: Социология управления. М.: Академический проект, 2006. – 208 с.
8. Зимбардо Ф., Ляйппе М. Социальное влияние. – СПб.: Издательство —Питер, 2000. – 448 с.
9. Подшивалкина В.И. Социальные технологии: проблемы методологии и практики. – Кишинев, 1997. – 352 с.

10. Фельсер Г. Психология потребителей и реклама. Х.: Изд-во Гуманитарный центр. – 2009. – 704 с.

Політична соціологія

1. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. - М., 1993
2. Бурлацкий Ф., Галкин А. Современный Левиафан. - М.: "Мысль", 1982
4. Бурдьё П. Социология политики. Пер. с фр. - М., 1993
5. Вебер М. Политика как призвание и профессия. // Избранные произведения. - М.: Прогресс, 1990.
6. Вятр Е. Социология политических отношений. - М. 1979
7. Лейн Д. подъем и упадок государственного социализма / Пер.с англ. – Киев- Харьков: ИС НАНУ, 2006
8. Ленин В.И. Государство и революция. / Полн. собр. соч., т.35.
9. Маннгейм К. Диагноз нашего времени. М. 1992.
10. Маркс К., Энгельс Ф. Немецкая идеология // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. Изд-е 2. - Т. 3.
11. Патнам Р.Д. Творення демократії. Традиції громадської активності в сучасній Італії / Пер.з англ. - Київ: «Основи», 2001.
12. Хантингтон С. Политический порядок в изменяющихся обществах / Пер.с англ. М., 2005
13. Шампань П. Делать мнение: новая политическая игра. М.: Социо-Логос, 1997.
14. Штомпка П. Социология социальных изменений. М., 1994.

Соціологія сім'ї

1. Антонов А.И. Микросоциология семьи. — М.: ИНФРА-М, 2005. — 368 с. (Классический университетский учебник).
2. Вакуленко С.М. Соціологія сім'ї: навчально-методичний посібник для викладачів і студентів. — Харків: Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2003. — 159 с.
3. Глазунов С.В. Соціологія сім'ї: Навч. посібник для вищ. закл. освіти. — Д.: РВВДД. — 2000. — 140 с.
4. Мацковский М.С. Социология семьи: Проблемы теории, методологии и методики. — М.: Наука, 1989. — 116 с.
5. Социология семьи: Учебник / Под ред. проф. А.И. Антонова — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ИНФРА-М, 2005. — 640 с. — (Классический университетский учебник).
6. Сучасна українська сім'я: медико-соціальні аспекти: Монографія / Лісовий В.М., Шурма І.М., Коробчанський В.О., Лантух А.П., Вакуленко С.М., Мірошніченко М.С. — Х.: Майдан, 2009. — 268 с.
7. Филипс Ч.Томас Феминизм и семья: историко-социологический анализ / Под ред. А. И. Антонова. — М.: «Грааль», 2002. — 176 с.
8. Черняк Е.М. Социология семьи: Учебное пособие. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2003. — 238 с.

Соціологія управління

1. Бабосов Е.М. Социология управления. Минск. 2000. – 287 с.

2. Веселова Н.Г. Социальное управление и элементы его культуры: обобщение и рекомендации. – М., 2002. – 338 с.
3. Кравченко А.И., Тюрина И.О. Социология управления: фундаментальный курс: учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – 4-е изд., испр., доп. – М., 2008. – 983 с.
4. Сергейчук А.В. Социология управления: Учебник. – СПб., 2002. – 240 с.
5. Слепенков И.М., Аверин Ю.П. Основы теории социального управления. - М.: Высшая школа, 1990.
6. Удальцова М.В. Социология управления: Учебник. – М., 2002. – 142 с.
7. Шевелев В.Н. Социология управления: Уч. пособие. - Ростов/Дону, 2004.

Методи збору соціологічної інформації

1. Аванесов В.С. Тесты в социологическом исследовании. — М.: Наука, 1982.
2. Аверьянов Л.Я. Контент-анализ. — М.: КноРус, 2007.
3. Белановский С.А. Метод фокус-групп. М.: "Магистр", 1996.
4. Воронов Ю. П. Методы сбора информации в социологическом исследовании. — М.: Статистика, 1974.
6. Дмитриева Е. Фокус-группы в маркетинге и социологии. Москва., Изд-во Центр, 1998.
7. Здравомыслов А. Г. Методология и процедура социологического исследования. — М., 1969.
8. Мертон Р.Л., Фиске М., Кендалл Р.З. Фокусированное интервью: Пер. с англ., М., 1991.
9. Методы сбора информации в социологических исследованиях. Книга 1. Социологический опрос. / Отв. ред. В. Г. Андреенков, О. М. Маслова. — М.: Наука, 1990.
10. Методы сбора информации в социологических исследованиях. Книга 2. Организационно-методические проблемы опроса. Анализ документов. Наблюдение. Эксперимент. / Отв. ред. В. Г. Андреенков, О. М. Маслова. — М.: Наука, 1990.
11. Ноэль Э. Массовые опросы: Введение в методику демоскопии. — М., 1978.
12. Панина Н. В. Технология социологического исследования / Учебное пособие. Курс лекций — К.: Ин-тсоциологии НАН Украины, 1997.
13. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: Підручник. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2017.
14. Семенова А.В., Корсунская М.В. Контент-анализ СМИ: проблемы и опыт применения. — М.: Институт социологии РАН, 2010.
15. Шалак В.И. Современный контент-анализ. Приложения в области: политологии, психологии, социологии, культурологии, экономики, рекламы. — М.: Омега-А, 2004.
16. Ядов, В.А. Социологическое исследование: методология, программа, методы. Москва, Наука, 1987.

Методи аналізу соціологічної інформації

1. Горяинов В.Б., Павлов И.В., Цветкова Г.М. Математическая статистика: Учеб. для вузов / Под ред. В.С. Зарубина, А.П. Крищенко. — М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э.Баумана, 2001.
2. Интерпретация и анализ данных в социологических исследованиях. — М.: Наука, 1987.
3. Кислова О.Н. Визуализация социологических данных как альтернатива традиционным методам дескриптивного анализа // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. Збірник наукових праць. — Харків: видавничий центр Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, 2008. — С. 142-152.
4. Крыштановский А.О. Анализ социологических данных с помощью пакета SPSS. — М.: ГУ ВШЭ, 2007.
5. Наследов А. SPSS: компьютерный анализ в психологии и социальных науках. — Питер, 2005.
6. Паніотто В.І., Максименко В.С., Марченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. — К.: Вид.дім «КМ Академія», 2004.
7. Плотинский Ю.М. Визуализация информации. — М.: МГУ, 1994.
8. Ростовцев П.С., Ковалева Г.Д., Нуртдинов А.Н. Курс лекций по теории вероятностей и математической статистике для социологов: Учеб. пособие / Новосиб. гос. ун-т. Экон. фак. Каф. общей социологии. — Новосибирск, 2004.
9. Таганов Д. Н. SPSS: Статистический анализ в маркетинговых исследованиях. — СПб.: Питер, 2005.
- Татарова Г.Г. Методология анализа данных в социологии (введение) / Учебник для вузов. — М.: NOTA BENE, 1999.
10. Толстова Ю.Н. Анализ социологических данных (Методология, дескриптивная статистика, изучение связей между номинальными признаками). — Москва: Научный мир, 2003.
11. Толстова Ю.Н. Математико-статистические модели в социологии (математическая статистика для социологов) : учеб. пособие / Ю. Н. Толстова. — 2-е изд. М.: ГУ-ВШЭ, 2008.

Методи комп'ютерної обробки соціологічної інформації (SPSS)

1. Бююль А., Цёфель П. SPSS: искусство обработки информации. Анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей. — СПб.: ООО «Дизит» 2005.
2. Бююль А., Цёфель П. SPSS: искусство обработки информации. Анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей. — СПб.: ООО «Дизит» 2005.
3. Крыштановский А.О. Анализ социологических данных с помощью пакета SPSS. — М.: ГУ ВШЭ, 2007.
4. Ковалёва Г.Д., Ростовцев П.С. Анализ социологических данных с применением статистического пакета SPSS: учеб.-метод. пособие. — Новосибирск, 2001.
5. Наследова А. IBM SPSS Statistics 20 и AMOS. Профессиональный статистический анализ данных. — СПб: Питер, 2013.

6. Паціорковський В.В., Паціорковська В.В. SPSS для соціологів. Учебне посібие. — М.: ІСЭПН РАН, 2005.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Теоретичне випробування спрямоване на виявлення навичок самостійного творчого мислення й письмового послідовного викладу власних думок. Відповідаючи на питання з екзамену, абітурієнт повинен показати вміння чітко, логічно й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, точно і повно відтворювати факти, прізвища, назви праць теоретиків, конкретні концепції та аналізувати їх, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати поняття відповідними прикладами, аргументувати свої висновки.

Оцінка фахового вступного випробування (за шкалою від 100 до 200 балів). Максимальна кількість балів, яку може отримати абітурієнт за результатами фахового екзамену – 200 балів.

Мінімальна кількість балів, необхідна для складання фахового вступного випробування, становить 150 балів.

Кількість балів за відповідь на кожне питання розподіляється таким чином:	1 питання	2 питання	3 питання
Повнота, логічність і послідовність розкриття теми	9	7	7
Самостійність відповіді	8	6	6
Знання теоретичного матеріалу (з точними посиланнями на назви праць теоретиків, конкретні концепції), вміння аналізувати їх, виділяти причинно-наслідкові зв'язки	12	10	10
Аргументованість висновків, вміння відрізнити головне від другорядного	6	4	4
Грамотність, охайність оформлення роботи	5	3	3
УСЬОГО	40 балів	30 балів	30 балів

Голова фахової
атестаційної комісії

Людмила СОКУРЯНСЬКА

Затверджено на засіданні Приймальної комісії університету 08.02.2021 р.,
протокол № 2

Відповідальний секретар
Приймальної комісії

Ольга АНОЩЕНКО